

Náchodský rodák Adam Lelek si svými dobrodružnými cestami do exotických krajů a nejzazších koutů naší planety plní sny. Navštívil už víc než čtyřicet zemí, ve kterých se kromě poznávání jiných kultur, tradic a lidí věnuje také fotografování a pořizování videozáznamů. Tyto své vášně před dvanácti lety spojil a vytvořil unikátní vzdělávací projekt nazvaný Planeta Země 3000, který českým dětem přibližuje svět.

{jathumbnail off}

Stát se cestovatelem je snem mnoha z nás. Málokomu se ale vyplní. Jak se to podařilo Tobě?

Já jsem věděl, že musím. Od mala, respektive od puberty ve mně byla neodolatelná touha poznávat nová místa a i když jsem doma byl moc rád, tak jsem zjistil, že všude jinde jsem radši. Od svých patnácti let jsem pravidelně každý víkend trávil někde na vandru. V té době a vzhledem k mému věku pouze po vlastech českých, ale postupem času mě to táhlo dál a dál. Když jsem poprvé navštívil Asii, tenkrát konkrétně Thajsko, tak jsem byl definitivně polapen.

Měl jsi jasno od začátku, že budeš cestovatelem, nebo ses připravoval i na jinou profesi?

Být jenom cestovatelem není dost dobře možné, protože cestování je finančně velmi náročné. Studoval jsem výtvarnou fotografii a mým snem bylo stát se reportážním fotografem na cestách. Měl jsem plán zamířit do některé z tiskových agentur, ale velmi brzy jsem zjistil, že pokud do této práce nastoupím, budu svázaný víc, než mi bude příjemné. Pod patronací Ministerstva obrany ČR jsem také absolvoval školení pro válečné novináře. Po této zkušenosti jsem si však uvědomil, že ani toto není úplně práce, kterou bych chtěl dělat.

Svoje dvě oblíbené činnosti, tedy cestování a fotografování jsi proto spojil a vytvořil jsi vlastní unikátní vzdělávací projekt Planeta Země 3000.

K založení projektu Planeta Země 3000 byla cesta velmi dlouhá. Začala před 12 lety. Má tehdejší přítelkyně byla bioložka a společně jsme se domluvili na podobě a celkové koncepci projektu. Vznikl proto, abychom pedagogům dali k dispozici velmi příjemnou formou zpracovaný program, který jejich žákům a studentům bude demonstrovat lokality, o kterých se ve školách učí.

Můžeš projekt přiblížit?

Planeta Země 3000 je unikátní, populárně naučný projekt určený pro žáky 4. - 9. tříd základních škol, studenty gymnázií a středních škol v celé České republice. Probíhá ojedinělou formou - nejmodernější multimediální projekcí poutavých fotografií a videosekvencí, doprovodných autentických zvuků, hudby a naživo komentovaným výkladem učitelky a reportéra. Vše promítáme v kinech či kulturních zařízeních po celé České republice čtyřmi dataprojektory ve třikrát lepší kvalitě než je FULL HD. Za téměř jedenáctiletou existenci projektu navštívilo naše programy přes milion dvě stě tisíc dětských diváků.

Jak nápad vznikl?

Bylo to po návratu z expedice v Indii. Cestovali jsme mimo jiné po úpatí Himálaje, tedy po místech, o kterých se ve školách hodně učí. A já jsem si uvědomil, jak zoufale málo prostředků mají učitelé pro demonstraci těchto úchvatných míst. V televizi šla spousta dokumentů, které se sice těmto lokalitám věnovaly, ale žádný z nich nebyl tvořen přímo pro tuto cílovou skupinu, tedy pro dětského diváka. Rozhodli jsme se tedy, že další expedici uzpůsobíme tomu, abychom z ní přivezli dostatek materiálů, ze kterých vytvoříme první vzdělávací program. Psal se rok 2002 a základní kámen projektu Planeta Země 3000 byl na světě.

Jaké země jste v rámci projektu dětem už představili?

V současné době jezdíme s jedenáctým programem s názvem „Indonésie - po stopách

lidojedů". Za námi jsou programy z Nového Zélandu, Východní Afriky, Austrálie, Brazílie, Indie, České republiky, Číny, Ekvádoru, Galapág a Madagaskaru.

Co všechno taková práce na projektu pro školy obnáší?

Začátky byly samozřejmě velmi náročné. Do přípravy a vlastní tvorby jsme investovali nemalé peníze a všichni nás od realizace odrazovali. Jen málo lidí věřilo v úspěch tohoto nápadu. Naštěstí zájem o projekce byl obrovský a nám tak začalo velmi náročné, i když velmi krásné období. Po prvních prezentacích programu „Za vulkány a ledovci ztraceného světa“, kde jsme představili krásy Nového Zélandu, jsme se rozhodli každý rok vyrobit, tzn. natočit, nafotit a zpracovat jeden program z námi vybrané exotické lokality.

Vraťme se k Tvému cestování. Kolik zemí už jsi navštívil?

Procestoval jsem už víc než čtyřicet zemí a na cestách jsem v součtu strávil necelých pět let života.

Která země Tě zaujala nejvíc?

Na tuto otázku je odpověď samozřejmě nesmírně těžká, protože na svých cestách jsem navštívil spoustu překrásných míst. Rád bych řekl, že to byl třeba Madagaskar, ale v tu chvíli si uvědomím, jak mi bylo krásně v Indonésii, na Galapágách nebo třeba v Amazonii.

Bojíš se na svých cestách?

Na cestách se nebojím. I když přiznávám, že v některých destinacích cestuji se zvláštním pocitem v podbřišku. Platí to například u některých zemí Jižní Ameriky a v některých afrických zemích. Pravda, hodně jsem se bál, když mě v pralese na thajsko-laoských hranicích uštkl had a já věděl, že pokud se jedná o hada jedovatého, nemám šanci. K lékaři to byl jeden den chůze džunglí. V kalhotách jsem také měl, když mě africkou savanou honil slon, před kterým jsem

couval v jeepu a byl jsem o poznání pomalejší než on. Nervózní pocity jsem zažíval na neuvěřitelně zničených silnicích východního Madagaskaru, kde jsem si byl vědom toho, že pokud na nich s autem zapadnu, tak o auto definitivně přijdu. Na brazilsko-bolivijských hranicích mě na silnici zastavil chlap a vytáhl na mě pistoli... ale generálně bych řekl, že se na cestách bojím naprosto minimálně.

Pozoruhodné zážitky, to musím uznat. Která z vyjmenovaných situací pro Tebe byla nejhorší a jak ji zvládl?

Když si to teď vše rekapituluju zpětně, uvědomuju si, že tyto situace jsem zvládl díky obrovskému štěstí a také zkušenostem, které jsem během svých cest získal. Vzpomínám si například na svůj strach po uštknutí hadem, kdy jsem začal vážně přemýšlet, co udělám. Spal jsem uprostřed pralesa ve stanu. Ráno jsem vstal těsně před východem slunce, který jsem chtěl nafotit. Když jsem pobíhal z jednoho místa na druhé, abych tu krásu zachytil z několika úhlů, rukou jsem drknul o nějaký keř, na kterém byl had a ten mě uštknul do levé ruky. Než jsem si uvědomil, co se vlastně stalo, had byl pryč, tudíž jsem ho ani nestačil identifikovat. Na cestě se mnou byla má tehdejší přítelkyně a já přemýšlel, jestli jí o celé záležitosti vůbec řeknu, ale jasně mi docházelo, že se může stát to, že během několika desítek minut můžu zemřít. Celou věc jsem tak začal řešit z praktického hlediska. Začaly mě napadat samé praktické otázky typu: mám si sednout a čekat až to přijde, mám jít sbalit batoh a stan a vyrazit na cestu, nebo mám jít vykopat někde díru, do které si lehnu, aby se se mnou přítelkyně nemusela tahat, až umřu? Teď to zní poněkud úsměvně, ale tenkrát mi do zpěvu ani trochu nebylo. Nakonec jsem jen suše oznámil, že mě uštknul had a natáhl jsem ruku s prosbou, ať mě místo uštknutí vyfotí, že je to možná má poslední fotka. Sbalili jsme batohy a vyrazili a já jen doufal. Po cestě mi nebylo nejlépe, ale naštěstí vše dopadlo dobře.

Jsi ženatý a máš půlroční dcerku. Co na Tvé cesty říká manželka?

Vzhledem k tomu, že manželka je profesí scenáristka a deset let cestovala společně se mnou, tak je s mojí prací smířena, a myslím, že mi drží palce. Jen pro mě je to teď s miminkem o dost těžší, protože když mám odjet na delší cestu, tak se mi samozřejmě moc stýská.

V průběhu cest trávíš mnoho času natáčením a focením. Je pro Tebe cestování spíš koníčkem nebo prací?

Obojím. Na cestách si užívám každého dne. Atmosféru krásných chvil, přírody, tradic a rituálů se snažím vnést do svých fotografií.

Je možné Tvé fotky někde vidět?

Ano. Moje fotky lze vidět na mnoha místech napříč Českou republikou. Pravidelně pořádám výstavy, na kterých je možné si je v dekorativní podobě také koupit. Fotky a reportáže z cest také pravidelně publikujeme s mojí manželkou například v geografickém magazínu Koktejl.

Kam se rád vracíš? Které části světa tě uchvátily nejvíc?

Moc rád se vracím na Bali. Z patnácti návštěv tam mám spoustu kamarádů. Bali je mi také velmi blízké mimo jiné proto, že jsem aktivní potápeč a tento ostrov nabízí spoustu nádherných potápěčských lokalit.

Jsou prázdniny. Kterou exotickou zemi bys doporučil našim čtenářům a proč?

Pokud někdo s cestováním chce začít, rozhodně bych řekl, ať se nebojí a jde do toho, protože i když jsou některé cíle nesmírně náročné, výsledek stojí za to. Cestovatelům začátečnickům bych klidně doporučil Thajsko. Jedná se o relativně bezpečnou zemi, která je pro cestovatele skvěle připravena. Thajsko nabízí spoustu krásných míst, tradičních chrámů, nádherných pláží, ostrovů a také fantastickou kuchyni. Pokročilejším cestovatelům bych klidně doporučil například Madagaskar, který je turisty stále téměř neobjeven. I když je cestování po něm velmi náročné, často tam můžete narazit na domorodce, kteří žijí stále stejným způsobem jako před padesáti nebo sto lety.

Jak se na takovou exotickou výpravu co nejlépe připravit?

Určitě je fajn před cestou navštívit lékaře, který se specializuje na tropickou medicínu, nechat se u něho naočkovat a zároveň také získat pro danou lokalitu zdravotní doporučení. Já si vždy

také zajdu k zubaři. V případě cestovatelek bych zcela prakticky doporučil i návštěvu na gynekologii. V méně bezpečných lokalitách, třeba v zemích Jižní Ameriky bych rozhodně nedoporučoval chodit ve značkovém oblečení a ověsit se drahou technikou, protože se jinak vystavujete velikému riziku. Na cestách bych si dával pozor na vodu. Vždy je potřeba kupovat vodu balenou a originálně uzavřenou. Také bych byl opatrný s jídlem. Sám jídelny vybírám podle pocitu a hlavně podle toho, kolik místních se tam stravuje. Pokud vidím hodně strážníků, vím, že jídlo je tam čerstvé a chutné. Co se vlastního cestování týče, pokud se rozhodnu využít služeb některé z místních agentur nebo průvodců, vždy obejdu alespoň dvě nebo více míst, abych se ujistil o informacích, které obdržím a také porovnal nabízenou cenu na několika místech.

Vím, že jsi velkým milovníkem jídla. Která země Tě nejvíc zaujala z kulinářského hlediska?

Co se jídla týče, tak číslo jedna je pro mě rozhodně Čína, která nabízí opravdu pestrobarevnou kuchyni. Nejzajímavější lokalitou v této zemi je Kanton, kde místní obyvatelé ne náhodou říkají, že snědí všechno, co létá a není to letadlo, co má čtyři nohy a není to stůl ani židle, a co plave a není to ponorka. Vyjma spousty fantastických jídel jsem ochutnal například hadí maso včetně fritovaných hadích kůží, škorpiony, červy, mravence, mořské hvězdice, gekona, flambovaná ptačí hnízda, která si druh ptáků příbuzný našim vlaštovkám staví z vlastní stolice, a spoustu dalších různých dobrot. V Tibetu jsem si oblíbil jídla z jačího masa a slaný čaj s máslem z jačího mléka. V Austrálii jsem ochutnal maso z klokana a krokodýla a v Ekvádoru například morče.

Co máš na cestování nejraději?

Samotné poznávání. Fascinují mě jiné kultury a tradice. Často vydržím beze slova pozorovat místní při jejich tradičních činnostech celé hodiny. Miluji také focení a natáčení divokých zvířat v jejich přirozeném prostředí. Často to bývá sice velmi náročné, ale jak se říká, trpělivost růže přináší.

Uměl nebo chtěl bys žít jinde než v České republice?

Kdybych chtěl, tak bych žil. Na druhou stranu si dovedu představit, že bych v jiné zemi žil.

Máš nějaký nesplněný cestovatelský sen?

Mám. Chtěl bych na malé lodi bez ostatních turistů doplout na Antarktidu a focením tam strávit alespoň jeden měsíc. Hodně mě láká také vesmír. Sice to v dnešní době může znít trochu bláhově, ale já pevně věřím, že díky obrovskému technickému pokroku se tam jednou podívám.

Na jakou cestu se teď chystáš?

V průběhu letních měsíců mě čeká téměř dvouměsíční natáčení ve Východní Africe. Konkrétně v Etiopii a Keni.

Máš vzkaz pro čtenáře Swingu?

Nebojte se a cestujte! I když na cestách někdy zažijete náročné chvíle, věřte, že výsledek stojí vždycky za to. Ápropos, důležité není nemít strach, důležité je strach a všechny obavy překonat.

Děkuji za rozhovor.

Fotografie archiv Adama Leleka, zdroj www.nachodskyswing.cz